
OCENE IN POROČILA

Slovenščina v Luksemburgu¹

Pisanja prispevka sem se lotila z mislijo in željo, da natančneje pojasnim razvoj in dogajanja v zvezi s poučevanjem slovenščine v Luksemburgu. Kot profesorica slovenščine tukaj poučujem od leta 2002. Slovenščino poučujem v okviru evropskih institucij kot drugi/tuji jezik in v okviru predmeta slovenščina na sekundarni stopnji v Evropski šoli (EŠ). Sledila bo krajša predstavitev poučevanja v EŠ in v okviru institucij. Na koncu prispevka omenjam še nekatere slovenske dejavnosti v Luksemburgu.

1 Slovenščina v EŠ Luxembourg 1 in Luxembourg 2. Evropske šole se imenujejo šole, ki kot uradne izobraževalne ustanove obstajajo pod skupnim nadzorom vlad članic EU. Njihovo delovanje je utemeljeno s krovnim dokumentom oz. konvencijo (*The Convention defining the Statute of the European Schools*), sprejeto leta 2002, ki nadomešča vse prejšnje sporazume, ki so nastajali od leta 1957. Prva EŠ je začela delovati v Luxembourgju leta 1953, uradno pa obstaja od leta 1957. Ideja o EŠ je nastajala skupaj z idejo o sožitju evropskih narodov, njen glavni motiv pa je šolati v različnih jezikih in kulturah ter hkrati vzgajati in ohranjati zavedanje o skupni evropski pripadnosti. V praksi šola obstaja zaradi potreb po šolanju otrok uslužbencev evropskih institucij.

Pouk poteka v okviru posameznih jezikovnih sekcij. Če za določen jezik obstaja jezikovna

sekcija (npr. poljska jezikovna sekcija), to pomeni, da otroci, ki so govorci poljščine kot J1, večini šolskih predmetov sledijo v svojem J1². Učni načrti v vseh jezikovnih sekcijah imajo razen pri predmetu J1 enake standarde in cilje, ki vodijo k istemu maturitetnemu preizkusu, prevedenemu v različne jezike. Šolanje traja skupaj 12 let: 5 let osnovne šole na primarni stopnji in 7 let srednje šole na sekundarni stopnji. Pred primarno stopnjo sta dve leti male šole.

Otroci, ki so govorci jezikov, ki na šoli nimajo svoje jezikovne sekcije, med njimi so tudi slovenski, se šolajo v izbranem J2. Imenujejo se učenci in dijaki brez jezikovne sekcije ali *swals* (*Students Without A Language Section*). J1, v našem primeru slovenščino, imajo na urniku le kot učni predmet. Smernice za ustanovitev jezikovne sekcije so sicer podane v dokumentih Sveta guvernerjev EŠ. V Zbirki sklepov Sveta guvernerjev iz januarja 2009 lahko beremo: »Za uspešno delovanje EŠ je zaželeno, da /.../: ima vsaka jezikovna sekcija: pet let po odprtju najmanj 75 učencev na primarni stopnji, sedem let po odprtju najmanj 84 dijakov na sekundarni stopnji.«³ Vendar

¹ V izogib nejasnosti naj opozorim, da imata država in mesto v slovenščini različna zapisa imena, in sicer Luksemburg je država, Luxembourg mesto.

² Na sekundarni stopnji pouk glasbe, športne in umetnostne vzgoje poteka v jezikovno mešanih razredih; jeziki, ki se uporabljajo, so delovni jeziki EU (francoščina, nemščina in angleščina). V drugem razredu sekundarne stopnje se morajo dijaki začeti učiti drugega tujega jezika (J3). Po tretjem razredu se mora dijak odločiti za spremljanje predmetov zgodovine in zemljepisa v izbranem J2. Govorimo o najmanjših zahtevah glede učenja jezikov.

³ Prevedeno iz angleške različice z naslovom *Digest of Decisions of the Board of Governors of the European Schools* (update: 14. 1. 2009), <<http://www.eurosc.eu>>.

lahko iz prakse ustanavljanj jezikovnih sekcij vemo (kot tudi na primeru vprašanja ustanovitve slovenske sekcije v Bruslju), da navedene smernice glede števila otrok niso odločilen kriterij. Pravi kriterij je poleg razumne in dovolj visoke številke učencev politične narave: odločitev za ustanovitev sekcije predstavljajo pogajanja, v katera je vključena posamična EŠ, država članica in Svet guvernerjev. Po pravnih aktih mora EU zagotoviti učencu ali dijaku možnost, da ima na urniku svoj J1 kot učni predmet, če že ne kot učni jezik (v primeru, da za ta jezik obstaja jezikovna sekcija).

V Luksemburgu obstajata dve EŠ, Luxembourg 1 in Luxembourg 2. EŠ so razen v upravnih središčih EU še v nekaterih drugih evropskih mestih; skupaj jih je štirinajst v desetih mestih v sedmih državah.⁴ Pouk slovenščine trenutno poteka v obeh šolah. V prvi se učenci učijo slovenščino na sekundarni stopnji, dijaki so stari od 11 do 17 let. V drugi šoli se učijo slovenščino na primarni stopnji, učenci so stari od 6 do 11 let. V prihodnje naj bi pouk slovenščine v celoti potekal v EŠ Luxembourg 2. Pouk slovenščine v EŠ Luxembourg 1 se je pričel leta 2005, v EŠ Luxembourg 2 pa leta 2006. Šoli sta poiskali učitelja slovenščine in se povežeta s Slovenijo, ki tudi inšpekcijsko in strokovno nadzoruje učitelje in ki šoli poda mnenje o njegovem delu.

V EŠ obstajata dve vrsti pedagoških delavcev. Jedro delovanja šole je t. i. začasno dodeljeno osebje, to so pedagoški delavci in nadzorno osebje, ki so poslani s strani matične države (t. i. detaširani učitelji). Ti so dodeljeni na delovno mesto za obdobje do devet let, izjemoma je možno podaljšanje za eno leto. Vsi ostali učitelji, ki jih šola zaposli za svoje nemoteno delovanje, pa spadajo med t. i. učitelje s skrajšanim delovnim časom (ime ne pomeni nujno, da imajo manj pedagoških oz. delovnih ur). Obe učiteljici slovenščine imava slednji status, saj gre za situacijo, ko zaradi maloštevilnosti učencev in dijakov Slovenija do sedaj ni dodelila

detaširanega učitelja. Najina zaposlitev traja po prvih dveh letih pogodbenega dela toliko časa, dokler šola potrebuje delovno mesto, ki ga je razpisala (tj. dokler šola ima učence za razpisani predmet). EŠ zaposli učitelja s skrajšanim delovnim časom na podlagi zakonodaje države, v kateri se nahaja. Na sekundarni stopnji je pri potrditvi moje zaposlitve v EŠ Luxembourg 1 sodelovalo Ministrstvo za šolstvo in šport (MŠŠ) in inšpektorica učiteljev slovenščine za sekundarno stopnjo EŠ z Zavoda RS za šolstvo (primarna in sekundarna stopnja imata vsaka svojega inšpektorja z Zavoda RS za šolstvo). Inšpektorica mi je posredovala učni načrt, ki je bil takrat ravno v pripravi za uradno objavo, z denarno pomočjo MŠŠ pa mi je bilo omogočeno nabaviti gradivo za učiteljevo rabo in nekatera književna dela.

1. 1 O učnih načrtih in učnem gradivu.

Učna načrta za primarno in sekundarno stopnjo sta bila za slovenščino kot J1 v EŠ sprejeta na srečanju Sveta guvernerjev EŠ januarja 2007 v Bruslju. Učni načrt za slovenščino, ki mu sledi učitelj na primarni stopnji, ima naslov *Učni načrt za predmet slovenščina kot prvi jezik (J1) v Evropskih šolah*.⁵ Kot je navedeno na 3. strani, je njegova osnova »Učni načrt za predmet slovenščina: program osnovnošolskega izobraževanja, ki ga je pripravila predmetna kurikularna komisija za slovenščino in je bil potrjen na 20. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne 29. 10. 1998.« Učni načrt, ki mu sledi učitelj na sekundarni stopnji, nosi naslov *Učni načrt za slovenščino kot jezik I (J1) (od 1. do 7. razreda sekundarne ravni izobraževanja)*,⁶ razdeljen pa je na dva dela, saj je sestavljen na podlagi učnega načrta za slovenščino za zadnje triletnje osnovne šole ter na podlagi učnega načrta za slovenščino za gimnazije. V prvem delu s podnaslovom *Prvo obdobje: 1.-3. razred* (str. 3) je navedeno, da »je nastal na podlagi Učnega načrta za predmet slovenščina v devetletni osnovni šoli – 3. triletnje, potrjenega na 20. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne

⁴ Na vstopni strani spletne strani EŠ so navedene vse šole.

⁵ <<http://www.eursc.eu/fichiers/sl-4.pdf>> (Šele v podnaslovu je navedeno, da gre za primarno stopnjo.)

⁶ <http://www.eursc.eu/fichiers/contenu_fichiers1/867/2006-D-4710-sl-3.pdf>

20. oktobra 1998. Izhodiščni dokument je pripravila Predmetna kurikularna komisija za slovenščino.« Drugi del s podnaslovom *Drugo obdobje: 4.-7. razred* (str. 77) »je nastal na podlagi Učnega načrta za predmet slovenščina v gimnazijah, potrjenega na 14. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne 26. marca 1998. Izhodiščni dokument je pripravila Predmetna kurikularna komisija za slovenščino.«

Jedro učnega načrta za sekundarno stopnjo, tj. vsebine pri jezikovnem pouku in pri pouku književnosti, ostaja glede na izhodiščna slovenska učna načrta v bistvu nespremenjena; vsebine so le nekoliko skraćene. Velja pripomniti, da se otroci šolajo eno leto manj kot v Sloveniji, na sekundarni stopnji pa so uvrščeni razred višje, kot bi bili pri enaki starosti v Sloveniji. Učna načrta za obe stopnji predvidevata združevanje nekaterih vsebin. Cilje je možno uresničiti, ker so razredi maloštevilni (številke so podane v nadaljevanju). Učno gradivo temelji na ponudbi osnovno- in srednješolskih gradiv v Sloveniji. Obe EŠ podpirata in financirata knjižnični sklad. Na primarni stopnji je trenutno v knjižnici na voljo okoli 300 knjig, na sekundarni pa 125. EŠ tudi dodeli, če je mogoče enkrat letno, manjše vsote za nakup učnih pripomočkov (izbira le-teh je prepuščena učitelju). Tudi MŠŠ mi s financiranjem gradiv priskoči na pomoč, in sicer s knjigami in z učbeniki za učiteljevo rabo.

1. 2 Trenutno stanje. Pouk slovenščine na primarni stopnji, kjer poučuje kolegica Daša Pelikan Prek, se je pričel v šolskem letu 2006/2007. Prvo leto je bilo k pouku slovenščine vpisanih šest učencev, naslednje leto osem, letošnje šolsko leto (2008/2009) jih je devet. Kot že rečeno, so slovenski učenci (in dijaki na sekundarni stopnji) brez jezikovne sekcije. Razporejeni so v eno od sekcij delovnih jezikov glede na svoje znanje J2. Trenutno jih je največ v angleški sekciji. Na primarni stopnji se predmet slovenščina uradno poučuje kot J1, v realnosti pa se izvaja po urniku J2. Učenci imajo na urniku manj ur slovenščine, kot naj bi jih imeli v primeru jezikovne sekcije, kljub temu pa morajo slediti učnemu načrtu za slovenščino kot J1. V 1. in 2. razredu

imajo slovenski učenci na teden 11 ur manj J1 kot jeziki z jezikovnimi sekcijami, v 3., 4. in 5. razredu pa 4 ure manj na teden.⁷

Na sekundarni stopnji se je poučevanje slovenščine pričelo v šolskem letu 2005/2006. Prijavljeni so bili štirje Slovenci, tudi v letošnjem šolskem letu jih je toliko, in sicer so v 1., 2., 4. in 6. razredu.⁸ Do sedaj sta dva dijaka že uspešno maturirala, dva pa sta prišla s primarne stopnje. Obstajajo primeri otrok iz mešanih zakonov, ko bi starši želeli, da otrok ima pouk slovenščine, vendar ne kot J1. Ti otroci, ker jih je premalo in se zaradi tega pouk slovenščine kot J3 ali J4⁹ ne ponudi, izgubijo možnost za učenje jezika enega izmed staršev.

Zaradi majhnega števila učencev v razredu na sekundarni stopnji šola izvaja dva ukrepa. Prvi je zmanjšanje števila ur,¹⁰ in sicer v 1. razredu imamo 4 ure na teden (namesto 6 ur), v 2. razredu 3 ure (namesto 5 ur) ter v 3., 4. in 5. razredu 3 ure (namesto 4 ur). V 6. in 7. razredu pa imajo vsi srednješolci brez izjeme štiri ure na teden. Drugi možen ukrep je združevanje dijakov iz zaporednih razredov. Uradnega predpisa o tem nisem zasledila, iz svoje prakse in po poizvedovanjih pri šolskih kolegih pa lahko rečem, da naj bi načeloma imeli eno skupno uro pouka na teden. Vendar je združitev mogoča le, če jo dopušča urnik.

Še beseda o maturi iz slovenščine. Potek izvajanja in opravljanja mature je za vse EŠ, za vsakega učitelja (detaširanega ali nadomestnega) in učenca enak. Ker sva na sekundarni stopnji EŠ samo dva učitelja

⁷ Jezikovna sekcija na primarni stopnji ima za J1 v 1. in 2. razredu tedensko odmerjenih 16 ur, pri čemer je ura 30-minutna perioda, v 3., 4., 5. razredu pa 9 ur na teden, pri čemer je ura 45-minutna perioda.

⁸ Glede na opažanje, da naraščaj pri delavcih slovenskih prevajalskih institucij v Luksemburgu ni zanemarljiv, je predvidevati, da bo število slovenskih dijakov počasi in zmerno začelo naraščati.

⁹ Kot J3 bi imel lahko slovenščino tisti otrok, ki za svoj J1 ima jezikovno sekcijo (npr. Francoz, Šved ipd.), J4 pa tisti brez jezikovne sekcije (npr. Slovak, Bolgar ipd.).

¹⁰ Število ur je zmanjšano po naslednjih kriterijih: v 1. razredu mora biti vsaj 7 učencev, od 2. do 5. razreda pa vsaj 5, da imajo običajno število ur na teden, pri čemer sem običajno število navedla v besedilu v oklepajih. Za 6. in 7. razred beri besedilo.

slovenščine (EŠ Bruselj 1 in EŠ Luxembourg 1), morava v primeru maturanta v kateri koli EŠ skupaj oblikovati štiri maturitetne pole. Na podlagi najinih predlogov dokončne maturitetne teste oblikujeta dodeljeni strokovni vodja in ocenjevalec za maturo v EŠ in inšpektor iz Slovenije. Učitelja pa morava sestaviti še vprašanja za ustni del.¹¹

Ne zdi se potrebno poudarjati, da učenje in poučevanje slovenščine tukaj poteka brez pravega družbenokulturnega zaledja. Razlika v sposobnosti izražanja tukajšnjih otrok se pozna že, če primerjamo njihovo starost, ko so v Luksemburgu začeli šolanje. Čim starejši so prišli na šolo, lažje se izražajo, bogatejši besedni zaklad imajo. Tudi nekateri kolegi iz drugih držav poročajo podobno. Vsi otroci so prilagodljivi in dobro sprejmejo večjezični izziv in šolski program, predvidevam pa, da se bojo pri znanju slovenščine razlike v smislu manjših jezikovnih sposobnosti otrok, rojenih tukaj, še izraziteje pokazale. Otroku je tako slovenščina v šolskem vsakdanu dejansko drugi, če ne tretji jezik. Torej ga je po mojem mnenju v takšni situaciji treba proučevati z obeh stališč, tj. kot prvi in kot drugi jezik. V tem smislu bi pomagalo vsaj več ur slovenščine na teden ter razmislek o našim razmeram bolj prilagojenem učnem načrtu.

2 Tečaji slovenščine v okviru evropskih institucij.¹² Vredno je spomniti, da se je večje zanimanje za slovenščino v Luksemburgu pričelo v času priprav vstopa Slovenije v EU. Nekateri prevajalski oddelki starih članic v institucijah so želeli usposobiti svoje delavce za prevajanje slovenskih besedil. Tako je bilo zanje treba organizirati tečaje in poiskati učitelje.

V Bruslju naj bi se poučevanje na tečajih pričelo na Svetu EU leta 1997, v Luxembourg pa na Evropski komisiji

leta 1998. Do decembra 2008 se je odvijalo v osmih organiziranih skupinah skupaj 57 tečajev slovenskega jezika, pri čemer skupina lahko opravi največ 12 ravni (tečajev). Ena raven oz. tečaj obsega 60 ur. Tečajev se je do sedaj udeležilo približno 50 udeležencev.

V Luksemburgu imajo svoje sedeže naslednje institucije EU: Sodišče Evropskih skupnosti, Računsko sodišče in Evropska investicijska banka. Poleg tega imata v Luksemburgu svoj sedež tudi generalni direktorat za prevajanje Evropskega parlamenta in Evropske komisije, kot posebna institucija pa je v Luksemburgu tudi Center za prevajanje, ki pokriva potrebe evropskih agencij. Jezikovne tečaje za omenjene institucije organizirajo najete jezikovne šole. Trenutno so to tri jezikovne šole: *Allingua* in *Berlitz* sta belgijski, *Linguaviva* pa je italijanska.¹³ Institucije pri teh šolah naročijo tečaje za potrebe svojih uslužbencev. V Luksemburgu so to predvsem prevajalci in drugi administrativni delavci.¹⁴ Poučevanje slovenščine se je pričelo v sodelovanju z jezikovno šolo *Linguaviva*.¹⁵ Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik je iz Ljubljane pošiljal učitelje, ki so v Luksemburgu izvajali dvotedenske ali tritedenske tečaje. Od leta 2002 sem kot učiteljica v okviru Centra tudi sama prihajala v Luksemburg. Septembra 2004 so se institucije odločile spremeniti način organiziranja jezikovnih tečajev, uslužbenci naj bi imeli tečaje enkrat na teden (ne pa več intenzivnih, dvo- ali tritedenskih tečajev). Poučevanje bi v nadaljevanju lahko opravljal le učitelj, ki bi bil na voljo tedensko.

2.1 Kdo so tečajniki. Tečaji so namenjeni uslužbencem institucij. Od 1. do 8. ravni so udeleženci tečajev prevajalci (v

¹¹ Za enega udeleženca mature je treba sestaviti eno vprašanje plus pet dodatnih vprašanj za celotno izpraševanje. Za boljše razumevanje: če imaš enega maturanta, potem sestaviš 6 vprašanj, če jih imaš deset, sestaviš 15 vprašanj.

¹² Za pomoč pri pridobivanju informacij o začetkih poučevanja se zahvaljujem kolegicam s Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik.

¹³ *Allingua* pokriva tečaje za angleščino in francoščino, *Linguaviva* za ruščino, turščino, bolgarščino, romunščino, hrvaščino in irsko gelščino, *Berlitz* pa za vse ostale jezike EU.

¹⁴ Poleg sodnikov, pravnikov, revizorjev, ekonomistov, tolmačev idr., ki pa se v Luksemburgu praviloma slovenščine ne učijo v smislu službenih obveznosti.

¹⁵ Takrat je navedena jezikovna šola organizirala vse jezikovne tečaje od 1. do 8. ravni, od 8. ravni naprej pa *Euro-Schulen Trier* iz Nemčije.

primeru slovenščine so ti v večini) ali drugi administrativni delavci (npr. asistenti prevajalcev) ali pa uslužbenci z osebnimi razlogi za učenje (npr. slovenske korenine). Ko je odločeno, da se tečaj organizira, se navedenim udeležencem lahko priključijo tudi zakonci zaposlenih. Tečaji od 9. do 12. ravni (t. i. tečaji za jezikoslovce) so organizirani samo za prevajalce.

2. 2 Vrste tečajev in trajanje tečaja.

Vsi jezikovni tečaji so v okviru institucij organizirani po koledarju šolskega leta, v dveh semestrih. Vrste tečajev:

- redni tedenski tečaji (od 1. do 8. ravni): 60 ur, 4 ure na teden (2 tečaja na leto);
- redni tedenski tečaji za jezikoslovce (od 9. do 12. ravni): 60 ur, 4 ure na teden (2 tečaja na leto);
- polintenzivni tritedenski tečaji: 60 ur, 4 ure na dan (tečaj februarja);
- intenzivni dvotedenski tečaji: 60 ur, 6 ur na dan (možna dva tečaja julija in avgusta);
- specializirani tečaji: različno število ur.

Učna ura traja 60 minut, na vsaki dve uri je predpisanih 10 minut odmora, kar pomeni, da je dolžina efektivne učne ure okoli 55 minut. Podatka o tem, ali so se ravni tečajev v preteklosti oblikovale po naročilu institucij ali na pobudo kakšne jezikovne šole, nisem zasledila. Vemo pa, da so se ravni 9, 10, 11 in 12 oblikovale po naročilu institucij, in sicer s prihajajočimi jeziki članic, ki niso bili npr. romanski ali germanski, ali z jeziki, drugače pomembnimi za EU (ruščina, turščina).

Spodnja meja za organizacijo rednega tečaja naj bi bila pet udeležencev na raven (pri tečajih za jezikoslovce je lahko meja za kakšnega udeleženca nižja, pri specializiranih pa seveda omejitev ni, saj so to tečaji za nujne in posebne potrebe). Za slovenščino so bili do zdaj organizirani samo redni tečaji in tečaji za jezikoslovce. Za vsak jezikovni tečaj se načeloma opravi 8 ravni, od 9. ravni naprej tečaj poteka glede na potrebe in (napisane) prošnje udeležencev. Slovenščina med udeleženci tečajev, ki sem jih poučevala ali jih še poučujem, velja za zahteven jezik. Udeleženci na splošno potrebujejo vsaj 10 ravni, to je 600 ur (po 55 minut), da bi bili pripravljeni za prevajalsko delo. Program *Slovenščina za*

*tujce (SZT)*¹⁶ npr. predvideva 500 učnih ur (po 45 minut) za doseganje visoke ravni znanja slovenščine kot J2/TJ.

2. 3 O organizaciji tečajev slovenščine.

Največja gostota tečajev slovenščine (največ 4 tečaji na semester) je bila med letoma 2002 in 2006. Od prevajalcev jezikov današnjih članic EU se slovenščine še niso učili prevajalci iz naslednjih prevajalskih oddelkov: irskega, danskega, nizozemskega, madžarskega, češkega, slovaškega, romunskega, bolgarskega, grškega, estonskega in latvijskega. Zato predvidevam, da obstaja velika možnost, da na teh oddelkih še nimajo prevajalcev, ki bi prevajali neposredno iz slovenščine. Preglednica na naslednji strani predstavlja tečaje slovenščine (po skupinah in ravneh), ki so potekali do konca leta 2008.

Po triletnem polnopravnem članstvu Slovenije v EU je slovenščina izgubila status prednostnega jezika, jezika, za prevajanje katerega je treba usposobiti določeno število prevajalcev.¹⁷ Število tečajev je po tem upadlo. Od septembra 2006 do decembra 2008 je bil Evropski parlament edini organizator tečajev slovenščine. Glavni razlog za to so večje potrebe po slovenščini pri Evropskem parlamentu, saj v njem od vseh institucij največ dela poteka v vseh 23 uradnih jezikih EU. Čeprav v manjši meri, se potrebe v zvezi s slovenščino kažejo tudi v prihodnje, med drugim še vedno na Sodišču Evropskih skupnosti pri francoskih in italijanskih prevajalcih. Pri francoskih, ker je francoščina delovni jezik te institucije, pri italijanskih pa, ker je italijanščina vmesni (pivotal) jezik za slovenščino. Če poenostavim glede na zapleteno prevajalsko prakso Sodišča, to pomeni, da se na Sodišču slovenska besedila za potrebe drugih držav članic prevajajo iz francoščine ali italijanščine.

2. 4 Učni načrt, učno gradivo, testi. Učni načrt se je začel »razvijati« v obliki dela in priprav na tečaje izkušenih učiteljic *Centra*. Te so na podlagi že pridobljenih poklicnih

¹⁶ <www.acs.si/programoteka>

¹⁷ Praksa prevajanja pri institucijah je, da se prevaja iz tujega v materni jezik.

Leto pričetka	Institucija, ki je tečaj organizirala na 1. stopnji	Število opravljenih ravni skupine
1998 (jesen)	Evropska komisija	8
2002 (marec)	Sodišče Evropskih skupnosti	11
2001 (oktober ali november)	Evropski parlament	12
2002 (februar ali marec)	Evropska komisija	11
2004 (januar)	Evropski parlament	2 (priključitev drugi skupini zaradi nizkega števila udeležencev)
2004 (september)	Računsko sodišče	9 (marca 2009 nadaljevanje na 10. ravni)
2004 (september)	Sodišče Evropskih skupnosti	2 (priključitev drugi skupini zaradi nizkega števila udeležencev)
2006 (september)	Evropski parlament	2 (institucije so tečaj prenehale organizirati)

izkušenj poučevanja uspele dovolj dobro »izmeriti« in »odmeriti«, v kolikšni meri in po katerem gradivu bo za prevajalca učenje optimalno. Glede na to, da je večina udeležencev prevajalcev, so le-ti ciljna publika. Učni načrt in učno gradivo se naslanjata na že omenjeni program *SZT* oziroma na *Katalog znanj SZT*, ki določa standarde in vsebine znanj. Leta 2004/2005 sem bila pri jezikovni šoli *Linguaviva* naprošena, da oblikujem učni načrt za 8 ravni v slovenskem in v angleškem jeziku. V letu 2007/2008 je organizacijo tečajev slovenščine prevzel *Berlitz*. V okviru *Berlitz*a učni načrt za slovenščino uradno ne obstaja, šola poseduje le seznam gradiv, razdeljen po ravneh, po katerih poučujem.

Gradiva, ki jih udeleženci uporabljajo, so zasnovali in oblikovali sodelavci *Centra* (sodelovala sem pri izdelavi delov tega gradiva). Učno gradivo oblikujem tudi sprti.

V okviru poučevanja pri *Linguavivi* smo zaključne teste iz slovenščine učitelji pripravljali v okviru priprav na pouk, in testi niso bili last šole.¹⁸

¹⁸ Pri drugih jezikih starih članic je bilo testno gradivo (tako uvrstitveni kot zaključni testi) izdelano v okviru dodatne aktivnosti učitelja, ločene od priprav. Takšno gradivo je postalo last šole.

Delnih testov uradno od mene niso zahtevali. Uvrstitvene teste se še danes pri tečajih z nizkim številom udeležencev (kot je slovenščina) izvaja po presoji učitelja, tovrstni testi za slovenščino ne obstajajo. Pri *Berlitzu* se zaključni test izdela kot enotni test za določeno raven. To je aktivnost učitelja, ki je ločena od priprav. Delni test je obvezen, izdelan v okviru učiteljevih priprav. V zaključnem in delnem testu se preizkusi in oceni udeleženčevo slušno in bralno razumevanje, znanje slovnice, tvorjenje pisnega besedila in sposobnost govornega izražanja.

O temah, kako učiti prevajalce oz. katerim aktivnostim dati prednost na tečaju zanje, smo razpravljali na srečanjih in sestankih jezikovnih šol. Večkrat se je slišalo mnenje, ki naj bi pripadalo institucijam in ki se je glasilo »naučite naše prevajalce prevajati«. Pogosto stališče učiteljev pa je, da prevajalec postane dober tudi z razvijanjem sposobnosti slušnega razumevanja in govornega sporazumevanja v ciljnem jeziku in ne samo z branjem, prevajanjem ter učenjem jezikovnega sistema. Kot rezultat pogovorov o omenjenih temah je bila sprememba oblikovanja in ocenjevanja testov. Z zamenjavo jezikovnih šol v šolskem letu 2007/2008 nismo dobili le

novih navodil za način testiranja (obvezni delni in zaključni test); tudi po odstotkih predpisane aktivnosti za preverjanje udeleženčevega znanja (gl. zgoraj) so bile na novo definirane. Ocenjevanja vseh aktivnosti prej (po moji izkušnji) ni bilo treba izvajati dosledno.

3 Še o slovenskih dejavnostih v Luksemburgu. Med pomembnejšimi dejavnostmi želim omeniti dve. Februarja 2005 je oddelek slovenskih prevajalcev Evropskega parlamenta dal pobudo za praznovanje slovenskega kulturnega praznika. Lahko se pohvalimo, da smo v okviru te utečene tradicije (načeloma praznovanje poteka vsako leto) v Evropskem parlamentu februarja 2008 gostili Borisa A. Novaka.

Pred enaindvajsetimi leti je bilo (izven glavnega mesta) ustanovljeno Slovensko društvo Snežnik,¹⁹ ki so ga ustanovili slovenski izseljenci. V okviru društva so se potomci Slovencev nekaj let učili slovenščino, pred tremi leti je bil tečaj ponovno organiziran in je potekal eno leto.

Viri:

<<http://www.eursc.eu/>>

Notranji dokumenti šole, izdani za učitelje in šolsko osebje.

Moja zahvala gre na tem mestu vsem, ki so mi pomagali pri pisanju prispevka s posredovanjem podatkov.

Nina Šoba

Luxembourg

ni.soba@euroschool.lu

Jure Šink, 2007: *Audio course for beginners: Slovene*. Ljubljana: Rokus Klett. 154 str.

Predstavljajte si Molly, ki se želi naučiti slovensko. V domači Ameriki sedi pred učbenikom in kasetofonom ter se sooča z jezikom, o katerem ne ve prav ničesar. Težka naloga! Toda še težje delo je pred tem čakalo Jureta Šinka, avtorja tečaja za samoučenje slovenščine, da je sestavil komplet natisnjene in zvočnega gradiva, ki bo Molly dal popolno informacijo o jeziku na začetni stopnji. Možnosti za vprašanja, dodatna pojasnila ali popravke, ki krojijo vsakdan jezikovnih tečajev v razredu, sredi Amerike pač ne bo imela.

Na srečo nadebudnih učečih se, pa tudi avtorjev učnih gradiv opisana situacija, v kateri se Molly spogleduje z novim jezikom prek skrajno omejenih sredstev, ni več zares tipična. Kompleti učbenikov, delovnih zvezkov in kaset ali zgoščenk izrivajo spletni tečaji, ki omogočajo interaktivno reševanje nalog, dostop do podrobnejših podatkov, pojasnil in dodatnih aplikacij ali celo komunikacijo s tutorjem oziroma mentorjem. Posebej aktualno postaja kombinirano učenje, kjer se samoučenje prek spleta nadgrajuje z rednimi osebnimi

srečanju z učiteljem in s skupino. Ne glede na uveljavljajoče se sodobne poti pa bo vsaj še nekaj časa del populacije posegal po klasičnih oblikah samoučenja in prav tem je namenjen tečaj iz zbirke PONS, ki naj bi ga, kot pravi naslovnica, označeval »nov pristop« in naj bi ponujal »hiter in zabaven način za učenje slovenščine«.

Tečaj sestavljajo tri zgoščenke z zvočnimi posnetki besedil in besed iz lekcij ter dve knjigi, učbenik in priročnik. Namenjen je začetnikom ali za osvežitev po daljši pavzi, zato se osredotoča na počitnice in najosnovnejše situacije, v katerih bi se lahko znašli turistični obiskovalci Slovenije in njenega jezika. Komplet je izšel v različici za angleško in za nemško govoreče, torej z angleščino oziroma nemščino kot metajezikom, v katerega so prevedena bolj ali manj vsa besedila in rešitve.

Simpatična posebnost PONS-a je zgodba, ki povezuje vseh šestnajst lekcij. Njeni junaki so udeleženci kuharske delavnice na Bledu,

¹⁹ Danes je njegova predsednica Mateja Ackermann.